

U Z N E S E N I E

Krajský súd v Bratislave, v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Magdalény Blažovej a sudcov JUDr. Ivety Zelenayovej a JUDr. Kamila Ivánka, v trestnej veci odsúdeného **Jána Antonína Bařu**, pre zločin proti štátu podľa § 4 retr. dekrétu a iné, o sťažnosti podpredsedu vlády a ministra financií Slovenskej republiky, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I z 26.4.2013 sp. zn. 6Nt 10/2010, na neverejnom zasadnutí konanom 22. októbra 2014 takto

r o z h o d o l :

Podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. por. **z r u š u j e** sa napadnuté uznesenie v celom rozsahu.

Podľa § 399 ods. 1 písm. b/ Tr. por. (per analogiam) súd návrh vnukov odsúdeného Jána Antonína Bařu, Stewart Bata Nash, nar. 17.08.1959, John G. Nash, nar. 23.11.1960, Diana Nash Verrall, nar. 23.10.1963 a Alexandra Nash Cotton, nar. 25.3.1970 na povolenie obnovy konania v trestnej veci Národného súdu v Prahe sp. zn. TNs 12/1947 **odmieta**.

O d ô v o d n e n i e

Uznesením Okresného súdu Bratislava I z 26.4.2013 sp. zn. 6nt 10/2010 bolo rozhodnuté tak, že podľa § 394 ods. 1 Tr. por. v trestnej veci odsúdeného Jána Antonína Bařu, nar. 11.3.1898, zomr. 23.8.1965, pre zločin proti štátu podľa § 4 retr. dekrétu prezidenta republiky č. 16/1945, vedenej na bývalom Národnom súde v Prahe pod sp. zn. TNs 12/1947 povoľuje obnovu konania.

Podľa § 400 ods. 1 Tr. por. súd zároveň zrušil rozsudok bývalého Národného súdu v Prahe z 02.05.1947 sp. zn. TNs 12/1947 a to vo výroku o vine a treste a súčasne boli zrušené aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonom stanovenej lehote sťažnosť podpredseda vlády a minister financií a to písomným podaním doručeným Okresnému súdu Bratislava I dňa 25.7.2014.

Vecne argumentuje tým, že uznesením sp. zn. 6Nt 10/2010 zo dňa 26.4.2013 Okresný súd Bratislava I podľa § 394 ods. 1 Tr. por. rozhodol o povolení obnovy konania v trestnej veci ods. Jána Antonína Bařu, nar. 11.3.1898, zomr. 23.8.1965. Zároveň podľa § 400 ods. 1 Tr. por. zrušil rozsudok bývalého Národného súdu v Prahe zo dňa 2.5.1947 č.k. TNs/12/1947 a to vo výroku o vine a treste, a súčasne zrušil aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad.

Podľa § 402 ods. 3 Tr. por. proti uzneseniu o návrhu na povolenie obnovy konania je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Podľa § 186 ods. 1 Tr. por. – ak neustanovuje zákon niečo iné, môže sťažnosť podať osoba, ktorej sa uznesenie priamo týka alebo ktorá na uznesenie dala návrh, na ktorý ju zákon oprávňuje; proti uzneseniu súdu môže podať sťažnosť aj prokurátor a to aj v prospech obvineného.

Ján Antonín Baťa bol rozsudkom Národného soudu v Prahe sp. zn. TNs 12/47 dňa 2. Mája 1947 uznaný vinný zo zločinu proti štátu podľa § 4 retribučného dekrétu (dekrét prezidenta republiky č. 16/1945 Zb.), na skutkovom základe, že

ako československý občan v dobe od polovice roku 1939, teda v dobe zvýšeného ohrozenia republiky, v zahraničí vedome poškodzoval záujmy republiky Československej tým, že odmietal pripojiť sa otvorene k čs. hnutiu odbojovému, bránil v tom i svojim zamestnancom a konal tak, že i so svojimi závodmi prišiel na čiernu listinu anglickú a americkú.

Za to bol odsúdený podľa § 4 retr. dekrétu k ťažkému žaláru v trvaní 15 rokov, zostrenému každoročne v deň 15. Marca temnou komôrkou. Podľa § 14 retr. dekr. Sa vyslovuje, že odsúdený „pozbýva po dobu trestu občanské sťa“, že prvých 10 rokov trestu „odpyká ve zvláštních nucených pracovních oddělech“ a že celý jeho majetok prepadá v prospech štátu.

Vlastníkom prepadnutého majetku Jána Antonína Baťa sa nadobudnutím právoplatnosti vyššie uvedeného rozsudku Národného soudu v Prahe stal štát, a teda ako vlastníkovi mu vyplývajú určité práva a povinnosti.

Uznesenie Okresného soudu Bratislava I jednoznačne zasiahlo do práv a povinností nového vlastníka prepadnutého majetku a priamo sa ho dotýka, pretože zrušilo aj výrok o prepadnutí majetku Jána Antonína Baťa, ktorého vlastníkom a spravovateľom je už 67 rokov Československá republika a následne Slovenská republika.

Vychádzajúc z dikcie citovaných ustanovení je nepochybné, že Slovenskú republiku v zastúpení Ministerstvom financií Slovenskej republiky je potrebné chápať ako právnickú osobu, ktorej sa uznesenie Okresného soudu Bratislava I priamo dotýka.

Uznesenie Okresného soudu Bratislava I sp. zn. 6Nt 10/2010 z 26.4.2013 bolo vydané v rozpore s účinnou právnou úpravou, pretože Okresný súd Bratislava I nemal právomoc predmetné uznesenie vydať.

Ján Antonín Baťa bol odsúdený Národným súdom v Prahe, ktorý bol ako mimoriadny súd zriadený dekrétom prezidenta republiky č. 17/1945 Sb. Podľa § 15 ods. 1 dekrétu č. 17/1945 Sb. Nebol prípustný proti

rozsudku Národného súdu riadny opravný prostriedok a podľa § 15 ods. 2 „o návrhu na obnovu trestného konania rozhoduje Národný súd“.

Národný súd v Prahe bol mimoriadne zriadeným súdom s historicky danou úlohou potrestať vojnových zločincov, zradcov, pomáhačov a pod., ktorý v súčasnosti neexistuje.

Okresný súd Bratislava I konal o návrhu na povolenie obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku, pričom ale ustanovenie Trestného poriadku sa na prípady Národného súdu nevzťahujú.

Trestný poriadok má síce prechodné ustanovenie, ktoré sa zaoberá obnovou konania v prípadoch, ak rozhodnutie vydal už neexistujúci súd, avšak to sa netýka súdov mimo riadnu sústavu súdov.

Podľa § 567 ods. 3 Tr. por., ak rozhodnutie, proti ktorému smeruje návrh na obnovu konania vydal v prvom stupni už nejestvujúci súd, rozhoduje o návrhu na obnovu konania ten súd, ktorý by bol podľa Trestného poriadku vecne a miestne príslušný; ak rozhodoval v prvom stupni bývalý Štátny súd, rozhoduje o návrhu na obnovu konania okresný súd v sídle krajského súdu, ktorý by bol podľa Trestného poriadku vo veci miestne príslušný.

Pod pojmom „nejestvujúci súd“ v zmysle § 567 ods. 3 Tr. por. účinného od 1. Januára 2006 treba rozumieť súd, ktorý zanikol v dôsledku zmeny zákona o organizácii súdov.

Ustanovenie § 567 ods. 3 Tr. por. sa teda evidentne netýka tzv. historických či mimoriadnych súdov, ktoré rozhodovali podľa osobitných pravidiel a predpisov, keďže odvolanie voči ich rozsudkom nebolo prípustné, ale týka sa len riadnych všeobecných súdov, ktorých existencia sa odvíja od Ústavy SR a osobitných zákonov o súdoch a ktoré vznikajú, či zanikajú v rámci riadnej sústavy súdov.

Navyše, je potrebné podotknúť, že tzv. Benešové dekréty, napriek tomu, že už nie sú právne účinné, sú naďalej platné a tvoria doposiaľ súčasť slovenského právneho poriadku a to rovnako ako predvojnové, či povojnové zákony.

Nie je preto možné povoliť obnovu konania podľa ustanovení Trestného poriadku vo veciach, v ktorých rozhodoval Národný súd v Prahe zriadený na podklade tzv. Benešových dekrétov.

Podľa § 2 dekrétu č. 17/1945 Sb podliehali konaniu pred Národným súdom špeciálne vymenované osoby, ako napr. nacistický zločinci, zradcovia, kolaboranti, ale aj osoby, ktoré vzhľadom na svoje postavenie vo verejnom alebo hospodárskom živote boli viazané byť svojim spoluobčanom vlasteneckým vzorom.

Navyše § 4 dekrétu č. 17/1945 Sb. stanovoval, že tieto osoby „budou souzeny Národním soudem jako soudem čestným i když se nedopustily činu trestných, ale nechovaly-li se po 21. Květnu 1938 jak se slušelo na věrné a statečné občany československé“.

Z toho je teda zrejmé, že nie je možné aplikovať ustanovenia súčasne platných trestných kódexov na konanie spáchané vo vojnovom období.

Okrem už vyššie spomínaného dôvodu, pre ktorý Okresný súd Bratislava I nemal obnovu konania povoliť a mal ju odmietnuť z dôvodu, že nie je príslušný o nej rozhodovať, Okresný súd Bratislava I nemal obnovu konania povoľovať aj z dôvodu, že vôbec neboli splnené podmienky na povolenie obnovy konania.

Dôvodmi na povolenie obnovy konania sú nové skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme.

V zmysle ustálenej judikatúry v konaní o povolení obnovy konania nemôže súd preskúmať zákonnosť postupu v pôvodnom konaní v tom smere, či sa súd pri rozhodovaní vyrovnal so všetkými okolnosťami a s obhajobou obvineného, či rešpektoval zásadu bezprostrednosti a ústnosti pri dokazovaní a pod.

V zmysle judikatúry tiež v konaní o povolení obnovy nemožno preskúmať vecnú správnosť rozsudku vydaného v základnom konaní. Toto konanie sa v zmysle ustanovenia § 394 ods. 1 Tr. por. obmedzuje predovšetkým riešenie otázky, či návrh na povolenie obnovy konania obsahuje skutočnosti alebo dôkazy, ktoré sú pre súd nové, skôr neznáme.

Za nové skutočnosti alebo dôkazy v zmysle ustanovenia § 394 ods. 1 Tr. por. nemožno považovať skutočnosti alebo dôkazy, ktoré možno zistiť z obsahu spisov, a to ani vtedy, keď sa pôvodne súd s nimi v rozhodnutí nevysporiadal alebo ich dokonca prehliadol, resp. sa zmýlil pri hodnotení vykonaných dôkazov, prípadne ich nesprávne vyhodnotil.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že súdu nevyšli najavo žiadne nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by neboli známe už v pôvodnom konaní pred Národným súdom v Prahe. S výnimkou vyhlásenia Charlesa Morgensterna, ktoré mal urobiť v roku 1955, všetky ostatné listinné dôkazy boli známe už v pôvodnom konaní. A skutočnosť, ako sa s nimi Národný súd v Prahe vysporiadal, nemôže byť predmetom skúmania v rámci konania o návrhu na povolenie obnovy konania.

Okresný súd bez toho, aby skúmal svoju príslušnosť, bez toho aby posúdil konflikt súčasných a vtedajších právnych noriem, bez posúdenia historických súvislostí, bez riadneho oboznámenia sa so skutkovými a právnymi okolnosťami a oboznámenia sa s právnym poriadkom účinným v rozhodnom čase (v rokoch 1939 až 1947), vydal rozhodnutie,

ktorým porušil ust. § 394 ods. 1 Tr. por., § 400 ods. 1 Tr. por., § 567 ods. 3 Tr. por., ako aj § 2, § 4, 4 15 dekrétu č. 17/1945 Sb.

Okresný súd Bratislava I tak v konaní o povolenie obnovy konania postupoval v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Navrhol preto, aby sťažnostný súd napadnuté uznesenie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 6Nt 10/2010 z 26.4.2010 o povolení obnovy konania zrušil, zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce a návrh na obnovu konania zamietol.

K podanej sťažnosti sa okresný prokurátor nevyjadril s tým, že na takýto postup ho neoprávňujú ustanovenia Trestného poriadku upravujúce konanie o sťažnosti.

Navrhovatelia sa k sťažnosti vyjadrili tak, že Slovenská republika bola v trestnom konaní riadne zastúpená prokurátorom, ktorý sa práva podania sťažnosti výslovne vzdal. Sťažnosť považuje za neprípustnú a oneskorenú a podanú neoprávnenou osobou, resp. štátnym orgánom, pretože Slovenská republika nie je osobou napadnutým uznesením priamo dotknutá.

Krajský súd na podklade sťažnosti podpredsedu vlády a ministra financií Slovenskej republiky preskúmal podľa § 192 ods. 1 písm. a/, b/ Tr. por. správnosť výrokov napadnutého uznesenia proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia a dospel k záveru, že sťažnosť bola podaná dôvodne.

Z obsahu spisového materiálu zistil, že na Okresný súd Bratislava I. bol dňa 25.8.2010 podaný návrh vnukov odsúdeného Jána Antonína Baťu, Stewart Bata Nash, nar. 17.08.1959, John G. Nash, nar. 23.11.1960, Diana Nash Verrall, nar. 23.10.1963 a Alexandra Nash Cotton, nar. 25.3.1970 (v zastúpení obhajcom) na povolenie obnovy konania (konaniu o povolenie obnovy konania nie je na prekážku, že odsúdený, o ktorého konanie ide, zomrel) a to vo veci vedenej na už neexistujúcom Národnom súde v Prahe. Navrhovateľ žiadal povoliť obnovu konania a zrušiť rozsudok Národného súdu v Prahe zo dňa 02.05.1947 sp. zn. TNs 12/1947, ktorý sa týkal odsúdenia Jána Antonína Baťu.

Rozsudkom Národného súdu v Prahe z 2.5.1947 sp. zn. TNs 12/47 bol Ján Antonín Baťa uznaný za vinného zo zločinu proti štátu podľa § 4 Dekréту prezidenta 16/1945 Sb. Z 19.06.1945 o potrestaní nacistických zločincov, zradcov a ich pomáhačov a o mimoriadnych ľudových súdoch na tom skutkovom základe, že

ako československý občan v dobe od polovice roku 1939, teda v dobe zvýšeného ohrozenia republiky, v zahraničí vedome poškodzoval záujmy republiky Československej tým, že odmietal pripojiť sa otvorene k čs. hnutiu odbojovému, bránil v tom i svojim zamestnancom a konal tak, že

i so svojimi závodmi prišiel na čiernu listinu anglickú a americkú,

pričom mu bol uložený ťažký žalár v trvaní 15 rokov. Zároveň bolo vyslovené, že odsúdený stráca po dobu trestu občiansku česť, že prvých desať rokov odpyká v osobitných nútených pracovných oddieloch a že celý jeho majetok prepadá v prospech štátu.

Naproti tomu bol z časti pre nedostatok dôkazov a z časti pre nedostatok skutkovej podstaty oslobodený spod obžaloby Národného prokurátora v Prahe sp. z. Np 180/46 pre zločin proti štátu podľa § 1 a § 3 ods. 1 dekrétu prezidenta a pre zločin vojenskej zrady podľa § 6 zákona na ochranu republiky.

Okresný súd Bratislava I na verejnom zasadnutí konanom 26.4.2013 pod sp. zn. 6Nt 10/2010 napadnutým rozhodnutím povolil obnovu konania a zrušil rozsudok Národného súdu v Prahe v odsudzujúcej časti, t. j. vo výroku o vine ako aj treste.

Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 26.4.2013, keďže prokurátorka ako aj obhajca sa výslovne vzdali práva podať proti napadnutému uzneseniu sťažnosť. Až následne bolo uznesenie doručované poškodenej strane a to Ministerstvu financií SR, ktorý napadnuté uznesenie prevzal dňa 21.7.2014, pričom sťažnosť bola podaná dňa 24.7.2014.

Sťažnostný súd sa v prvom rade zaoberal otázkou, či sťažovateľa (Slovenskú republiku zastúpenú Ministerstvom financií SR) je možné považovať za poškodenú osobu:

Sťažnostný súd konštatuje, že Ján Antonín Baťa bol odsúdený za zločin, ktorý bol konštruovaný osobitným Dekrétom prezidenta republiky č. 16/1945 zo dňa 19.06.1945 o potrestaní nacistických zločincov, zradcov a ich prísluhovačov a o mimoriadnych ľudových súdoch.

Dekrét prezidenta republiky č. 16/1945 Sb. zo dňa 19.06.1945 bol teda dekrétom, ktorý koncipoval samostatné (špeciálne) skutkové podstaty zločinov proti štátu, proti osobám, proti majetku, obsahoval všeobecné ustanovenia o trestnosti činov a o ukladaní trestov a obsahoval aj procesné ustanovenia, ktorými sa zriaďovali mimoriadne ľudové súdy a upravovalo konanie pred nimi, do ktorých kompetencie spadalo prejednávanie zločinov, ktoré tento dekrét upravoval. Výnimkou boli len niektoré osoby, na ktorých prejednanie bol kompetentný Národný súd v Prahe zriadený Dekrétom prezidenta republiky č. 17/1945.

Ján Antonín Baťa bol uznaný za vinného zo spáchania zločinu proti štátu podľa § 4 Dekrétu prezidenta republiky č. 16/1945. Štátom sa tu myslela Československá republika v jej predmníchovskom demokratickom zriadení a hraniciach (t. j. veľkosť územia ČSR a jej demokratické zriadenie pretrvávajúce do uzatvorenia tzv. Mníchovskej dohody dňa 29.09.1938), pričom sa vychádzalo z právnej a politickej kontinuity Československej

republiky, teda z predpokladu, že Československá republika právne existovala aj v rokoch 1938 až 1945. Išlo o aplikovanie pravidla medzinárodného práva, že prípadné (nedobrovoľné) zmeny názvu štátu, zmenšenie jeho územia, zmena spoločenského zriadenia a podobne sa netýkajú medzinárodnoprávnej existencie štátu a jeho územia a nezbavujú štát právnej subjektivity.

Zločiny proti štátu uvedené v Dekréte prezidenta republiky č. 16/1945 teda vychádzali z kontinuity trvania tzv. prvej Československej republiky (išlo o faktické trvanie republiky v období od 28.10.1918 do 30.09.1938, pričom právne existovala Československá republika nepretržite aj po tomto dátume) ako aj z toho, že záujmy Československej republiky v dobe jej zvýšeného ohrozenia mohli byť (a aj boli) ohrozované, či poškodzované. Dekrét prezidenta republiky preto trestal konania páchatelov, ktorí vykonávali činnosť proti Československej republike, napríklad proti tomu, aby došlo k oslobodeniu Československej republiky v jej predmníchovskej ústave a jednotnosti. Páchatelia tak boli trestaní za konanie smerujúce proti Československej republike, proti jej faktickej obnove, ktorá by nasledovala po oslobodení republiky. Skupinovým objektom zločinov proti štátu bol záujem na ochrane ústavného zriadenia, obranyschopnosti, územnej celistvosti a samostatnosti Československej republiky v dobe jej zvýšeného ohrozenia. Poškodenou osobou, z hľadiska poškodzovania jej záujmov a práv, bola pri všetkých zločinoch proti štátu Československá republika.

Podľa § 4 sa zločinu proti štátu (z ktorého spáchania bol uznaný vinným aj Ján Antonín Baťa), dopustil československý občan, ktorý v dobe zvýšeného ohrozenia republiky (za obdobie zvýšeného ohrozenia republiky sa pokladala doba od 21.05.1938 do 31.12.1946) v zahraničí rozvracal hnutie smerujúce k oslobodeniu Československej republiky v jej predmníchovskej ústave a jednotnosti alebo inak vedome poškodzoval záujmy Československej republiky, najmä kto ohrozoval bezpečnosť občanov, pracujúcich pre oslobodenie republiky doma.

Zo znenia predmetnej skutkovej podstaty je zrejmé, že, individuálnym objektom tu bol záujem na oslobodení Československej republiky v jej predmníchovskom zriadení a jednotnosti a záujem na ochrane hnutí, či občanov pracujúcich pre oslobodenie Československej republiky. Rovnako tak predmetná skutková podstata chránila záujmy Československej republiky pred ich vedomým poškodzovaním zo strany inej osoby.

Páchatel tohto zločinu teda konal proti základom existencie Československej republiky ako demokratického štátu, t. j. proti ústavnému poriadku, jednotnosti územia republiky, obranyschopnosti a samostatnosti Československej republiky, teda proti právu konkrétneho štátneho útvaru, aby sám (dobrovoľne) rozhodoval (demokratickým spôsobom) aký ústavný poriadok sa bude uplatňovať na jeho území, aká veľkosť bude jeho územia, či zostane jednotný, nezávislý a podobne. Chránilo sa tu

preto právo štátu na existenciu podľa vlastných predstáv (podľa predstáv občanov žijúcich na jeho území), t. j. právo na faktickú (nielen právnu) existenciu Československej republiky v jej predvojnovom usporiadaní.

S poukazom na tieto skutočnosti je nutné skonštatovať, že Československá republika bola pri zločine podľa § 4 poškodeným subjektom a to v tom zmysle, že páchatel konal proti jej záujmom (ako aj proti osobám pracujúcich pre oslobodenie republiky) a to proti jej oslobodeniu v čase zvýšeného ohrozenia republiky, teda konal proti právu Československej republiky na svoju ďalšiu faktickú existenciu podľa právnych a politických pomerov vychádzajúcich z predmníchovskej ústavy a proti jej jednotnosti (celistvosti), t. j. poškodzoval (ohrozoval) práva a záujmy Československej republiky a tým jej spôsobil tzv. inú (nemajetkovú) škodu (škodu, ktorá vyplývala z nemožnosti štátu a jej občanov slobodne sa rozhodnúť o svojom územnom a politickom usporiadaní, o svojej nezávislosti, samostatnosti a podobne).

Vzhľadom k tomu, že návrh na obnovu konania bol podaný a bolo o ňom rozhodované podľa Trestného poriadku účinného od 01.01.2006, je nutné posúdiť, či Československú republiku ako poškodený subjekt zločinom podľa § 4 Dekretu prezidenta republiky č. 16/1945 možno považovať za poškodenú osobu aj podľa § 46 Tr. por.

Podľa § 46 ods. 1 Tr. por. je poškodeným osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo **iná škoda** alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody.

Z predmetnej definície vyplýva, že pojem poškodeného Trestný poriadok definuje pomerne široko, keď za škodu považuje tzv. škodu v širšom zmysle, t. j. akýkoľvek škodlivý zásah do práv a záujmov dotknutého subjektu, ktoré sú chránené zákonom a to aj vtedy, ak škodlivý zásah nemá za následok vznik nároku na náhradu škody. Okruh poškodených osôb je dokonca ešte rozšírený (na rozdiel napríklad od právnej úpravy poškodeného v Českej republike, či právnej úpravy, ktorá bola platná a účinná na území SR v minulosti) aj na toho, komu boli porušené alebo ohrozené zákonom chránené práva alebo slobody trestným činom. Toto rozšírenie definície poškodeného umožňuje účasť prakticky neobmedzeného okruhu subjektov, ktoré majú potenciálnu možnosť vystupovať ako poškodené subjekty, pretože nevylučuje z okruhu poškodených ani tie subjekty, ktoré síce boli dotknuté konaním, či opomenutím zakladajúcim trestný čin, ale len vzdialene, či nepriamo (Ružička, M. a kol.: Poškozený a adhezní řízení v České republice. 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2007, s. 661).

Poškodeným je tak prakticky každý, komu bola v príčinnej súvislosti s trestnoprávne relevantným konaním páchatela spôsobená akákoľvek ujma. Za poškodeného sa v zmysle § 46 ods. 1 Tr. por. považuje dokonca aj ten komu žiadna škoda, či ujma nevznikla, pretože trestný čin skončil

v štádiu prípravy alebo pokusu. Podstatným je, že konkrétnej osobe škoda, či ujma na právach alebo oprávnených záujmoch vzniknúť trestným činom mohla.

Poškodený je samostatnou procesnou stranou trestného konania, ktorá je nezávislá na ostatných stranách trestného konania, pričom disponuje pomerne širokými procesnými právami, ktoré sa neobmedzujú len na právo na náhradu škody. Pojem poškodeného je preto širší ako pojem subjektu adhézneho konania, pretože zahŕňa aj takého poškodeného, ktorý nie je oprávnený uplatniť nárok na náhradu škody v trestnom konaní, respektíve zahŕňa aj poškodeného, ktorý vystupuje v osobitnom (špecifickom) konaní, v ktorom adhézne konanie vôbec neprichádza do úvahy (sem možno zaradiť aj konanie na podklade tzv. mimoriadneho zákonodárstva, ku ktorému prináleží aj konanie podľa dekrétov prezidenta republiky po roku 1945). Ak zástupca odsúdeného Jána Antonína Baťu vo svojom písomnom vyjadrení k sťažnosti Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom financií SR uvádzal, že v konaní pred súdom prvého stupňa zastupoval Slovenskú republiku prokurátor, tak je nutné opätovne zdôrazniť, že **prokurátor a poškodený sú dve odlišné procesné strany** s odlišnými právami a povinnosťami.

Poškodeným subjektom pritom môže byť fyzická osoba, právnická osoba, ale aj štát. Skutočnosť, že štát (Slovenská republika) môže byť poškodenou osobou trestným činom nie je pritom sporná, pretože ustanovenie § 46 ods. 1 Tr. por. hovorí, že poškodený je „osoba“, t. j. akákoľvek osoba. Štát je poškodenou osobou napríklad v prípade spáchania trestného činu porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou podľa § 254 Tr. zák., trestného činu ohrozenia devízového hospodárstva podľa § 258 Tr. zák., či trestného činu skrátenia dane a poistného podľa § 276 Tr. zák. (a to aj napriek tomu, že podľa súčasnej právnej úpravy nie je skrátená daň škodou o ktorej by sa mohlo rozhodovať v adhéznom konaní), pričom Slovenská republika vystupuje ako poškodená osoba vždy v zastúpení konkrétnou oprávnenou osobou (napríklad prostredníctvom správcu dane pri trestnom čine skrátenie dane a poistného).

Z uvedeného rozboru je zrejmé, že Československá republika ako poškodený subjekt podľa § 4 Dekrétu prezidenta republiky č. 16/1945 spĺňa definíciu poškodeného v zmysle § 46 ods. 1 Tr. por., nakoľko pri predmetnom zločine išlo o poškodzovanie záujmov Československej republiky spočívajúcich v práve tohto štátneho útvaru na faktickú existenciu zodpovedajúcu predmníchovskej ústave a jednotnosti, teda páchatelom boli poškodzované záujmy Československej republiky na oslobodení, ktoré bolo predpokladom faktickej realizácie práv a povinností orgánov Československej republiky na jej vlastnom území podľa slobodných predstáv jej obyvateľov. Išlo tu o spôsobovanie inej škody podľa § 46 ods. 1 Tr. por., teda o spôsobenie škody na nemajetkových právach (škoda nehmotného charakteru).

Slovenskú republiku (zastúpenú Ministerstvom financií SR), ako nástupcu zaniknutej Československej federatívnej republiky, je preto potrebné považovať za poškodenú osobu v danej trestnej veci.

V druhom rade sa sťažnostný súd zaoberal otázkou, či sťažovateľ (Slovenská republika zastúpená Ministerstvom financií SR) má právo podať sťažnosť voči uzneseniu súdu o povolení obnovy konania.

Základným východiskovým bodom pri riešení tejto otázky je ustanovenie § 402 ods. 3 Tr. por., ktoré stanovuje, že proti uzneseniu o návrhu na povolenie obnovy konania je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Zákonodarcá teda vo všeobecnosti pripúšťa možnosť napadnúť sťažnosťou uznesenie súdu o povolení obnovy konania (ako aj uznesenie súdu, ktorým bol návrh na povolenie obnovy konania zamietnutý), pričom bližšie neuvádza, kto je oprávnenou osobou na podanie sťažnosti.

Vzhľadom k uvedenému je potrebné okruh osôb oprávnených podať sťažnosť proti uzneseniu o povolení obnovy konania vyvodiť z ustanovenia § 186 ods. 1 Tr. por.

Podľa § 186 ods. 1 Tr. por. môže sťažnosť podať osoba, ktorej sa uznesenie priamo týka alebo ktorá na uznesenie dala návrh, na ktorý ju zákon oprávňuje.

V tejto súvislosti judikatúra uvádza, že poškodený nie je síce oprávnený podať návrh na obnovu konania, avšak má právo sťažnosti proti uzneseniu o povolení obnovy konania, ale len vtedy, pokiaľ bola obnova konania vyslovene povolená vo výroku o priznanom nároku poškodeného na náhradu škody (stanovisko trestného kolégia Najvyššieho súdu ČR z 22.01.1991 sp. zn. Tpj 89/1990 publikované pod číslom R 21/1991 – II.). Odborná literatúra (napríklad Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 2 vydání. Praha, C.H.Beck 1997, s. 1324) koriguje predmetnú judikatúru v tom, že podľa § 186 ods. 1 Tr. por. je poškodený osobou oprávnenou na podanie sťažnosti nielen vo vyššie uvedenom prípade, ale aj v prípade, ak sa pri povolení obnovy konania ruší výrok o vine, treste a náhrade škody, pretože ide o rozhodnutie, ktoré sa poškodeného bezprostredne dotýka. Odborná literatúra teda vychádza z toho, že ak sa pri povolení obnovy konania ruší výrok o vine, automaticky sa ruší aj výrok o treste a náhrade škody, pretože ide o výroky, ktoré majú svoj základ práve vo výroku o vine a preto sa takéto rozhodnutie priamo dotýka aj poškodeného a ten má právo sťažnosti voči uzneseniu o povolení obnovy konania.

Spomenutá judikatúra ako aj odborná literatúra sa však zaoberala len prípadmi, pri ktorých prichádzalo do úvahy adhézne konanie ako súčasť štandardného trestného konania a poškodený disponoval právom

na náhradu škody ako aj procesnými právami. Judikatúra sa však doposiaľ nezaoberala postavením poškodeného v konaní, ktoré malo rysy mimoriadneho súdnictva a bolo zriadené mimoriadnym zákonodarstvom.

V danej trestnej veci bola povolená obnova konania vo veci, v ktorej konal a rozhodoval Národný súd, ktorý bol zriadený Dekrétom prezidenta republiky č. 17/1945 zo dňa 19.06.1945 za účelom potrestania zločinov zradcov a ich pomáhačov. Bol to súd mimoriadny, ktorý nepatril do riadnej sústavy súdov. Národný súd mal presne vymedzenú kompetenciu a mal obmedzenú dobu trvania. Národný súd teda odrážal mimoriadnosť doby a aj konanie pred ním nieslo rysy mimoriadneho súdnictva (napríklad retribučné dekréty vychádzali zo svojej spätnej účinnosti, pričom inak je retroaktivita v trestnom práve hmotnom neprípustná, proti rozsudku Národného súdu nebolo možné podať opravný prostriedok a podobne). Mimoriadnosť konania pred Národným súdom vyplývala zo samotného charakteru konania, keď konanie malo byť začaté okamžite a malo sa v ňom postupovať čo najrýchlejšie. Vyšetrovanie (prípravné konanie) nebolo vykonávané, pričom vyhľadávanie bolo obmedzené len na skutočnosti zásadnej dôležitosti a vykonával ho prokurátor. Po skončení vyhľadávania podával národný prokurátor obžalobu.

Z mimoriadneho postavenia Národného súdu a zo špecifického (osobitného) konania pred ním je zrejmé, že adhézne konanie, respektíve aj uplatňovanie procesných práv poškodeného subjektu nespojených s nárokom na náhradu škody vôbec neprichádzalo do úvahy. Konanie bolo zamerané len na čo najrýchlejšie prejednanie otázky viny a v prípade vyslovenia viny na uloženie trestu a jeho okamžité vykonanie.

V tejto súvislosti je však potrebné poukázať na ustanovenie § 14 písm. c) Dekrétu prezidenta republiky č. 16/1945 podľa ktorého, ak bola osoba odsúdená za zločin v zmysle tohto dekrétu tak súd musel vysloviť, že celý majetok alebo jeho časť prepadá v prospech štátu.

Toto obligatórne ustanovenie o prepadnutí majetku odsúdeného, ktoré bolo súdom vyslovené aj pri odsúdení Jána Antonína Bařu, je formálne súčasťou výroku o treste a má teda do určitej miery aj charakter trestu prepadnutia majetku, avšak nebolo predmetným dekrétom prezidenta republiky vyslovene označené za trest prepadnutia majetku.

Zo znenia skutkových podstát zločinov obsiahnutých v Dekréte prezidenta republiky č. 16/1945 ako aj zo znenia ustanovenia § 14, ktoré sa zaoberalo aj nemajetkovými postihmi odsúdených možno vyvodíť, že pri aplikácii ustanovenia § 14 písm. c) nešlo o štandardné ukládanie trestu prepadnutia majetku, ktorý sa spravidla ukladá v prípadoch, v ktorých páchatel získal majetkový prospech, respektíve nadobudol majetok z trestnej činnosti alebo z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti, ale išlo aj (a zjavne v rozhodujúcej miere) o kompenzáciu, či satisfakciu za

konanie páchatela namierené proti Československej republike.

Vyslovenie prepadnutia majetku v zmysle § 14 písm. c) tu teda malo skôr podobu náhrady škody pre Československú republiku (t. j. charakter satisfakcie - náhrady za utrpenú krivdu) ako charakter trestu, pretože pri vyslovení prepadnutia majetku bolo bez významu ako páchatel nadobudol majetok a už vôbec sa nevyžadovalo, aby ho nadobudol trestnou činnosťou, respektíve, aby išlo o majetok nadobudnutý až počas obdobia zvýšeného ohrozenia republiky (1938 – 1945), keď sa mal páchatel dopúšťať zločinu proti štátu v zmysle dekrétu prezidenta republiky č. 16/1945. V tomto smere Národný súd v Prahe v odôvodnení rozsudku ohľadne Jána Antonína Bafu k odsudzujúcej časti uvádza, že „strata celého majetku a nie len jeho časti bola vyslovená preto, že obžalovaný bol k svojmu konaniu vedený snahou pre zachovanie svojho majetku, ktorý si cenil viac ako všetko ostatné“. Z uvedeného možno vyvodiť, že vyslovenie prepadnutia majetku malo skutočne najmä povahu satisfakcie pre Československú republiku za konanie obžalovaného, ktorý konal proti jej záujmom. Je logické, že adhézne konanie v konaní podľa dekrétov prezidenta republiky č. 16 a 17/1945 vôbec neprichádzalo do úvahy, pretože ak bola súdom vyslovená vina a bol uložený trest, obligatórne došlo k vysloveniu, že celý majetok alebo jeho časť prepadá v prospech štátu. Československej republike ako poškodenému subjektu bola preto škoda nemotného charakteru už kompenzovaná a to povinným prepadnutím majetku odsúdeného.

Záver o tom, že vyslovenie prepadnutia celého majetku alebo časti majetku odsúdeného malo aj charakter náhrady škody (kompenzácie, či satisfakcie) pre Československú republiku možno vyvodiť aj zo zákona č. 50/1923 Zb. o ochrane republiky. Dekrét prezidenta republiky č. 16/1945 vychádzal z právnej úpravy zákona na ochranu republiky a v niektorých svojich skutkových podstatách zločinov vyslovene na tento zákon odkazoval. Ustanovenie § 29 ods. 3 zákona na ochranu republiky pritom stanovovalo, že ak súd odsúdi páchatela za zločin uvedený v § 1 až § 6 tohto zákona (išlo o spáchanie trestných činov, ktoré sa týkali úkladov proti republike, príprave úkladov, ohrozenia bezpečnosti republiky a podobne, teda obdobných trestných činov ako boli zločiny proti štátu konštruované dekrétom prezidenta republiky č. 16/1945) môže súd vysloviť, že „z majetku odsúdeného určitá časť pripadá štátu ako náhrada za škodu činom spôsobenú“. Z uvedeného je zrejmé, že zhabanie, či prepadnutie celého majetku odsúdeného alebo jeho časti malo aj charakter náhrady škody.

Z týchto skutočností vyplýva, že Slovenská republika má právo podať sťažnosť voči uzneseniu Okresného súdu Bratislava I o povolení obnovy konania v danej trestnej veci (je teda oprávnenou osobou podľa § 186 ods. 1 Tr. por.), nakoľko súd napadnutým uznesením zrušil všetky výroky rozsudku Národného súdu v Prahe v časti, ktorým došlo k odsúdeniu Jána Antonína Bafu, teda aj výrok, ktorým bolo vyslovené

prepadnutie majetku odsúdeného v prospech štátu. Tento výrok, ktorého cieľom (účelom) bola aj určitá kompenzácia za spôsobenie škody nemotného charakteru Československej republiky (náhrada škody) sa totiž priamo týka tohto poškodeného subjektu. Toto konštatovanie neprelamuje vyššie uvedenú judikatúru (R 21/1991 – II.), ale ju len dopĺňa v tom, že poškodený má právo podať sťažnosť proti rozhodnutiu, ktorým došlo k povoleniu obnovy konania aj v prípadoch, ak išlo o konanie pred osobitným (mimoriadnym) súdom, ktorý vykonával dočasnú činnosť na základe mimoriadneho zákonodarstva a povolením obnovy konania bol zrušený aj výrok, ktorý sa týkal odčerpania majetku odsúdeného z dôvodu kompenzácie (satisfakcie) za jeho konanie smerujúce voči poškodenému subjektu, ktorý bol síce súčasťou výroku o treste, avšak len z dôvodu, že adhézne konanie nemohlo byť v takomto konaní realizované.

Vzhľadom k uvedenému bolo pochybením súdu prvého stupňa, keď o konaní verejného zasadnutia o návrhu odsúdeného na povolenie obnovy konania neupovedomil aj zástupcu Slovenskej republiky, ktorý má procesné postavenie poškodeného subjektu a ani mu nedoručoval uznesenie o povolení obnovy konania ako oprávnenému subjektu na podanie sťažnosti (Slovenská republika zastúpená Ministerstvom financií SR si napadnuté uznesenie vyžiadala od súdu prvého stupňa sama). Súd prvého stupňa postupoval aj v rozpore s ustanovením § 176 ods. 3 Tr. por., keď vyhotovil tzv. zjednodušené uznesenie, ktoré neobsahuje odôvodnenie a to aj napriek tomu, že poškodená osoba ako osoba oprávnená na podanie sťažnosti sa tohto práva nevzdala a rovnako tak postupoval nesprávne, keď na uznesenie o povolení obnovy konania vyznačil právoplatnosť. Predmetné uznesenie doposiaľ nie je právoplatné, nakoľko poškodená osoba, ako osoba oprávnená, využila svoje právo a v zákonnej lehote podala voči napadnutému uzneseniu sťažnosť.

V treťom rade sťažnostný súd preskúmal napadnuté uznesenie z hľadiska jeho správnosti ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo.

Sťažnostný súd konštatuje, že Dekréty prezidenta republiky Edvarda Beneša (tzv. Benešove dekréty) napriek tomu, že už nie sú právne účinné, sú naďalej považované za platné a tvoria doposiaľ súčasť slovenského právneho poriadku a to rovnako ako predvojnové, či povojnové zákony. Platnosť tzv. Benešových dekrétov je na území Slovenskej republiky nepochybná. Najneskôr zákon č. 57/46 Zb. o dodatočnom schválení dekrétov (tzv. ratihabícia) odstránil všetky pochybnosti o zaradení Benešových dekrétov do československého právneho poriadku. Dekréty zostali súčasťou československého právneho poriadku až do zániku ČSFR dňa 31.12.1992. Slovenská republika prevzala podľa čl. 152 Ústavy SR právny poriadok ČSFR a tak sa stali Benešove dekréty aj súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky (materiál Ministerstva spravodlivosti SR s názvom „Benešove dekréty a Slovensko“ prerokovaný vo Vláde SR dňa 05.06.2002).

Dekrét prezidenta republiky č. 17/1945 Sb. zo dňa 19.06.1945 o Národnom súde bol procesnou normou, podľa ktorej sa viedlo trestné konanie voči Jánovi Antonínovi Baťovi. Išlo o Dekrét prezidenta republiky, ktorý nielen zriaďoval Národný súd a určoval jeho pôsobnosť, ale taktiež obsahoval aj procesné ustanovenia, ktoré upravovali trestné konanie pred Národným súdom. Účinnosť dekrétu prezidenta č. 17/1945, ktorým bol zriadený Národný súd v Prahe bola dvakrát predĺžená s tým, že tento dekrét stratil účinnosť dňom 04.05.1947 (nestratil platnosť a je naďalej súčasťou slovenského právneho poriadku).

Podstatným ustanovením pre posudzovanú problematiku je ustanovenie § 15 ods. 2 dekrétu prezidenta republiky č. 17/1945, podľa ktorého o návrhu na obnovu trestného konania rozhoduje Národný súd.

Z ustanovenia § 15 ods. 2 Dekrétu prezidenta republiky č. 17/1945 je teda zrejmé, že obnovu konania, vo veciach, v ktorých rozhodoval Národný súd v Prahe, mohol povoliť len tento súd (teda Národný súd v Prahe).

Sťažnostný súd pripomína, že Národný súd bol mimoriadnym (osobitným, či špeciálnym) súdom, ktorý sa mal obmedzenú dobu zaoberať len konkrétnymi trestnými činmi, ktoré boli stanovené Dekrétom prezidenta republiky č. 16/1945. Vzhľadom k uvedenému sú ustanovenia o zriadení Národného súdu v Prahe osobitnými (špeciálnymi) ustanoveniami k ustanoveniam Trestného poriadku, pričom Dekrét prezidenta republiky č. 17/1945 obsahuje aj osobitnú úpravu mimoriadnych opravných prostriedkov vrátane obnovy konania. Vzhľadom k tomu, že tzv. Benešove dekréty a to vrátane dekrétu prezidenta republiky č. 17/1945 neboli doposiaľ zrušené a sú naďalej súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky je nutné uzavrieť, že vo veciach, v ktorých rozhodoval Národný súd v Prahe, môže obnovu konania povoliť len Národný súd v Prahe. Keďže tento súd už neexistuje, neprichádza obnova konania v takýchto trestných veciach vôbec do úvahy. Na území Slovenskej republiky totiž neexistuje momentálne žiadny súd, ktorý by mohol povoliť obnovu konania v trestných veciach o ktorých rozhodoval Národný súd.

Okresný súd Bratislava I nedisponuje preto právomocou na vykonanie konania o povolení obnovy konania vo veciach, v ktorých rozhodoval Národný súd a ani právomocou na zrušenie právoplatných rozhodnutí Národného súdu a preto postupoval nesprávne, keď návrhu na povolenie obnovy konania vyhovel, nakoľko správne mal návrh odmietnuť postupom podľa § 399 ods. 1 písm. b) Tr. por. per analogiam z dôvodu nedostatku právomoci. V tejto súvislosti sťažnostný súd pripomína, že v súčasnosti neexistuje ani žiadny zákon, ktorý by upravoval osobitný mechanizmus obnovy konania v prípadoch, v ktorých došlo k právoplatnému odsúdeniu v konaní pred Národným súdom v Prahe. Sťažnostný súd dodáva, že takýto mechanizmus neobsahuje ani súčasný

Trestný poriadok.

Trestný poriadok má síce prechodné ustanovenie, ktoré sa zaoberá obnovou konania v prípadoch, ak rozhodnutie vydal už neexistujúci súd, avšak to sa netýka danej problematiky. Podľa § 567 ods. 3 Tr. por., ak rozhodnutie, proti ktorému smeruje návrh na obnovu konania vydal v prvom stupni už nejestvujúci súd, rozhoduje o návrhu na obnovu konania ten súd, ktorý by bol podľa Trestného poriadku vecne a miestne príslušný; ak rozhodoval v prvom stupni bývalý Štátny súd, rozhoduje o návrhu na obnovu konania okresný súd v sídle krajského súdu, ktorý by bol podľa Trestného poriadku vo veci miestne príslušný.

Z ustanovenia § 567 ods. 3 Tr. por. veta prvá pred bodkočiarkou možno vyvodíť, že toto ustanovenie sa netýka tzv. historických (či mimoriadnych) súdov, ktoré navyše ani v prvom stupni nerozhodovali, keďže odvolanie voči ich rozsudkom nebolo prípustné (tak to bolo aj v konaní pred Národným súdom), ale týka sa len všeobecných súdov, ktorých existencia sa odvíja od Ústavy SR a osobitných zákonov o súdoch a ktoré vznikajú, či zanikajú z rôznych organizačných dôvodov.

Tento záver je aj v súlade so Stanoviskom trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR na zjednotenie výkladu prechodného ustanovenia § 567 ods. 3 Tr. por. sp. zn. Tpj 12/2007 zo dňa 21.05.2007, ktoré uvádza, že pod pojmom nejestvujúci súd v zmysle § 567 ods. 3 Tr. por. je potrebné rozumieť súd, ktorý zanikol v dôsledku zmeny zákona o organizácii súdov.

Nejestvujúcim súdom sa preto nemyslia tzv. súdy historické, či mimoriadne. Trestný poriadok robí v ustanovení § 567 ods. 3 jedinou výnimku (vo vete za bodkočiarkou), ktorá sa však týka vyslovene len bývalého Štátneho súdu. Štátny súd bol zriadený zákonom č. 51/1923 a to v súvislosti s prijatím zákona č. 50/1923 na ochranu republiky. Štátny súd preto nemožno zamieňať, či stotožňovať s Národným súdom a nemá nič spoločné ani s tzv. Benešovými dekrétmi.

Sťažnostný súd uzatvára, že Trestný poriadok neumožňuje zasiahnuť do právoplatných rozsudkov Národného súdu a to ani prostredníctvom obnovy konania. Za súčasného právneho stavu nie je preto možné konať o návrhu na povolenie obnovy konania vo veciach, v ktorých rozhodoval Národný súd v Prahe zriadený na základe dekrétu prezidenta republiky č. 17/1945 a prejednávajúci zločiny konštruované dekrétom prezidenta republiky č. 16/1945 a už vôbec nie je možné rušiť právoplatné rozsudky Národného súdu.

Sťažnostný súd je názoru, že jedinou právnou možnosťou ako „otvoriť“ (či zrušiť) rozsudky Národného súdu v Prahe je podanie na Ústavný súd SR, ktorý by najskôr musel rozhodnúť, že tzv. Benešove dekréty (v danom prípade dekrét prezidenta republiky č. 16/1945, prípadne aj dekrét prezidenta republiky č. 17/1945) nie sú v súlade s Ústavou SR, či medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Až na podkla-

de takéhoto rozhodnutia Ústavného súdu SR by bolo možné pripustiť obnovu konania v týchto trestných veciach, respektíve kompenzáciu za odsúdenie Národným súdom.

Kasačným dôvodom napadnutého uznesenia, ktorým súd prvého stupňa povolil obnovu konania v trestnej veci Jána Antonína Baťu bolo preto to, že súd prvého stupňa rozhodoval o veci, na rozhodnutie ktorej nemal právomoc.

Vzhľadom k tomu, že všeobecné súdy nie sú zákonom oprávnené preskúmavať a rušiť právoplatné rozsudky Národného súdu, sťažnostný súd rozhodol tak, že podľa § 399 ods. 1 písm. b) Tr. por. per analogiam odmietol návrh na povolenie obnovy konania, pretože smeruje proti rozhodnutiu ohľadne ktorého obnova konania nie je prípustná.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 22. októbra 2014

JUDr. Magdaléna Blažová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Lucia Šarmírová